

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาในระดับภาค และระดับชาติตามความ
ต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราชที่มีความ
แตกต่างกันในด้านวุฒิการศึกษา วิชาเอก-โท สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด ประสบการณ์ใน
การทำงาน ตำแหน่งทางวิชาการ คณะวิชาที่สอน ประสบการณ์ในวิชาปรัชญา การดูงาน
หรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ ประสบการณ์นอกสถาบัน ภูมิสำเนาเดิม ความ
เห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ ชวิญและกำลังใจใน
การทำงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย
ครูในสหวิทยาลัยล้านนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา องค์
ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาในระดับภาค และระดับชาติ
ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช แตกต่างกัน
2. ประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช ที่ทำการสอนในปีการศึกษา 2529 จำนวน 1105 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) จากคณะวิชาต่าง ๆ แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย รอยละ 50 ของจำนวนประชากรในแต่ละคณะวิชา ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 554 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู แบ่งเป็นประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคเหนือ และระดับชาติ ตามความต้องการที่จะให้ใช้จริง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคเหนือ และระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูมี 6 ลัทธิ คือ สารัตถนิยม นิรันตรนิยม พิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม อดิถิภาวนิยม และพุทธประสิทธิภาพการศึกษาเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขให้ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบความตรง แบบสอบถามมีข้อความถาม 20 ข้อ ข้อละ 6 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกจะเป็นประสิทธิภาพการศึกษาแต่ละลัทธิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการทางการศึกษา ของวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ

แจกและรวบรวมแบบสอบถามไว้ให้แล้วผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หากการอยุ่ละ ประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้การอยุ่ละใช้จุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หากการอยุ่ละ ประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้การอยุ่ละใช้จุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช แยกวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อ ๆ ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช ในระดับภาคและระดับชาติ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

3.2 เปรียบเทียบปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช จำแนกตามลัทธิในแต่ละคาน

3.3 เปรียบเทียบปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ

3.4 เปรียบเทียบปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ จำแนกตามลัทธิในแต่ละคาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ทั้งหมดโดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) ใช้จุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 4 หาความสัมพันธ์ของปรากฏการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แรงของ สเปียร์แมน (Spearman rank order Correlation

Coefficient) ทั้งนี้คาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้จุดทศนิยม 3 ตำแหน่ง

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัย
ล้านนาและพุทธชินราชพิจารณาแต่ละตัวแปรอิสระได้ดังนี้

วุฒิการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 433 คน
ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 239 คน รองลงมาได้แก่ ปริญญาตรี 172
คน ปริญญาเอก 11 คน ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ 6 คน ทำกว่าปริญญาตรี 5 คน

วิชาเอกและวิชาโท อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบวิชาเอก-
โท ทางด้านการศึกษา มากกว่าทางด้านอื่น ๆ คือ 309 คน ส่วนจบการศึกษาทางด้าน
อื่น ๆ จำนวน 124 คน

สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาภายในประเทศ จำนวน 368 คน และสำเร็จการศึกษาจาก
ต่างประเทศจำนวน 65 คน

ประสบการณ์การทำงาน อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี
ประสบการณ์การทำงาน 10 - 20 ปี มีจำนวน 229 คน รองลงมาคือ มีประสบการณ์
การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 107 คน และมีประสบการณ์การทำงาน 20 ปีขึ้นไป
จำนวน 97 คน

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่ง
ทางวิชาการระดับอาจารย์ 2 จำนวน 260 คน รองลงมาได้แก่ อาจารย์ 1 จำนวน
109 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 43 คน อาจารย์ 3 จำนวน 20 คน และรอง
ศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน ตามลำดับ

คณะวิชาที่สอน อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สอนในคณะ
ศึกษามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 159 คน รองลงมาคือ คณะวิทยาศาสตร์
151 คน และครุศาสตร์ 123 คน

การดำเนินงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ อาจารย์วิทยาลัยครูที่
ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยดำเนินงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ จำนวน
354 คน ส่วนผู้ที่เคยดำเนินงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ มีจำนวน 79 คน

ประสบการณ์ในวิชาปรัชญา อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
ไม่เคยเรียน สอนหรืออบรมวิชาปรัชญา จำนวน 301 คน ผู้ที่เคยมีประสบการณ์วิชา
ปรัชญา มีจำนวน 132 คน

ประสบการณ์นอกสถาบัน อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
ไม่เคยมีประสบการณ์นอกสถาบันครั้งหลังสุดก่อนที่จะทำงานในวิทยาลัยครู มีจำนวน
204 คน รองลงมาได้แก่มีประสบการณ์ในระดับมัธยมศึกษา 137 คน ระดับก่อนประถม
ศึกษาและประถมศึกษา 71 คน ระดับอาชีวศึกษา 15 คน และระดับอื่น ๆ 6 คน ตาม
ลำดับ

ภูมิลำเนาเดิม อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนา
เดิมอยู่ในเขตสหวิทยาลัยที่สอนอยู่ จำนวน 239 คน รองลงมาคือ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่
นอกเขตสหวิทยาลัย จำนวน 194 คน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงส่งเสริม อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรปรับปรุงส่งเสริมวิชาชีพเฉพาะจำนวน 236 คน รองลง
มาได้แก่วิชาสามัญ จำนวน 99 คน วิชาชีพครูจำนวน 66 คนและอื่น ๆ จำนวน 32 คน
ตามลำดับ

ขวัญและกำลังใจในการทำงาน อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
ต้องการให้สนับสนุนการผลิตผลงานทางวิชาการ จำนวน 123 คน รองลงมาได้แก่ จัด
ตำแหน่งบริหารให้เหมาะสมจำนวน 96 คน เพิ่มขึ้นเงินเดือนจำนวน 79 คน เพิ่มคุณวุฒิ
ทางการศึกษา จำนวน 75 คน เพิ่มตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน 53 คน และสนับสนุน
ด้านอื่น ๆ จำนวน 7 คน ตามลำดับ

บรรยากาศทางวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
ความรู้สึกด้านบรรยากาศทางวิชาการลดลงมากที่สุดเพราะขาดขวัญและกำลังใจในการ
ทำงาน จำนวน 128 คน รองลงมาได้แก่ นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นจำนวน 85 คน

ผู้บริหารบริหารงานไม่ทั่วถึงละเอียดในด้านการติดตามผลการเรียนการสอนจำนวน 76 คน ระบบพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม จำนวน 69 คน ซาถการวิเคราะห์ จัดสรรงบประมาณ จำนวน 50 คน และอาจารย์เวลาว่างไม่ตรงกัน จึงไม่มีเวลา ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จำนวน 25 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปรากฏการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูใน สหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช ในระดับภาคและระดับชาติ สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา โนมไปทางลัทธิพิพัฒนาการนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาติ แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงไปกล่าวคือ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และ พุทธชินราช เลือกปรากฏการศึกษาในระดับภาคลัทธิพุทธปรัชญา สารัตถนิยม นිරันทรนิยม อติถิภาวนิยม และปฏิรูปนิยม รองลงมาตามลำดับ แต่ในระดับชาติเลือกพุทธปรัชญา นිරันทรนิยม สารัตถนิยม อติถิภาวนิยม และปฏิรูปนิยม รองลงมาตามลำดับ เมื่อแยก พิจารณาในแต่ละคานปรากฏว่า ระดับภาคโนมไปทางลัทธิพิพัฒนาการนิยมในคานจุดมุ่ง หมายการศึกษา หลักสูตร โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน คานผู้สอนโนมไป ทางอติถิภาวนิยม คานผู้เรียนโนมไปทางลัทธินिरันทรนิยม ส่วนระดับชาติโนมไปทางลัทธิ พิพัฒนาการนิยม ในคานจุดมุ่งหมายการศึกษา โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน คานหลักสูตรและผู้สอนโนมไปทางพุทธปรัชญาสูงสุด คานผู้เรียนโนมไปทางลัทธินिरันทรนิยม

ระดับมัธยมศึกษา โนมไปทางลัทธินिरันทรนิยมทั้งระดับภาคและระดับชาติ ในลำดับรองลงไปก็ไม่แตกต่างกัน กล่าวคืออาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช เลือกลัทธิพิพัฒนาการนิยม อติถิภาวนิยม พุทธปรัชญา ปฏิรูปนิยมและ สารัตถนิยม รองลงมาตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละคานปรากฏว่า ระดับภาค ในคานจุดมุ่งหมายการศึกษา โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอนโนมไปทางลัทธิ นिरันทรนิยม ในคานหลักสูตรและผู้เรียนโนมไปทางลัทธิพิพัฒนาการ ในคานผู้สอนโนม ไปทางลัทธิพุทธปรัชญา ส่วนระดับชาติ ในคานหลักสูตรผู้สอนและผู้เรียนโนมไปทางลัทธิ พิพัฒนาการ ในคานโรงเรียนและกระบวนการเรียนการสอนโนมไปทางลัทธินिरันทรนิยม ในคานจุดมุ่งหมายการศึกษาโนมไปทางลัทธิพุทธปรัชญา

ระดับอุดมศึกษา โนมไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมทั้งระดับภาคและระดับชาติ แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงไปกล่าวคือ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และ พุทธชินราช เลือกปรัชญาการศึกษาในระดับภาคลัทธินิรันตรนิยม อรรถิภาวนิยม พุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม และสารัตถนิยม รองลงมาตามลำดับ แต่ในระดับชาติเลือกลัทธิ อรรถิภาวนิยม พุทธปรัชญา นิรันตรนิยม พัฒนาการนิยม และสารัตถนิยม รองลงมาตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละท่านปรากฏว่า ระดับภาคในท่านหลักสูตร โรงเรียน และ กระบวนการเรียนการสอน โนมไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ท่านจุดมุ่งหมาย โนมไปทางลัทธิ พุทธปรัชญา ท่านผู้สอน โนมไปทางพัฒนาการนิยม ส่วนในระดับชาติ ท่านจุดมุ่งหมาย การศึกษา หลักสูตร โรงเรียน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน โนมไปทางลัทธิ ปฏิรูปนิยมและท่านผู้สอน โนมไปทางพัฒนาการนิยม

ระดับอาชีวศึกษา โนมไปทางลัทธิอรรถิภาวนิยมทั้งในระดับภาคและระดับชาติ ในลำดับรองลงไปก็ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช เลือกปรัชญาการศึกษาลัทธิพุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม นิรันตรนิยม และสารัตถนิยม รองลงมาตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละท่านปรากฏว่า ในระดับภาค ท่านโรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน โนมไปทางอรรถิภาวนิยม ท่านจุดมุ่งหมายการศึกษาและหลักสูตร โนมไปทางลัทธิพุทธปรัชญาและท่านผู้สอน โนมไปทางพัฒนาการนิยม ส่วนในระดับชาติ ท่านจุดมุ่งหมายการศึกษา โรงเรียน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน โนมไปทางลัทธิอรรถิภาวนิยม ท่านหลักสูตร โนมไปทาง ลัทธิพุทธปรัชญา และท่านผู้สอน โนมไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ซึ่งผลการวิจัยสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช จำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า

ในตำแหน่งทางวิชาการ การปฏิบัติงาน หรือประชุมทางวิชาการใน ต่างประเทศ ประสบการณ์นอกสถาบัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงส่งเสริม และบรรยากาศทางวิชาการโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านวิชาเอก-โท โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านวิชาการศึกษา โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละลัทธิ ปรากฏว่า ลัทธิอรรถนิยามนิยมในระดับภาคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลัทธิสารัตถนิยมและพุทธปรัชญาในระดับชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านประสบการณ์การทำงาน โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิปรากฏว่าลัทธิพัฒนาการนิยมและพุทธปรัชญา ในระดับภาคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และลัทธิสารัตถนิยมในระดับชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุด โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิปรากฏว่า ลัทธิปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลัทธิปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญาในระดับชาติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านคณะวิชา โดยส่วนรวมในระดับชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับภาคและแยกพิจารณาตามลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านภูมิลาเนาเดิม โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิปรากฏว่า ลัทธิพุทธปรัชญาในระดับภาค และลัทธิสารัตถนิยมในระดับชาติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านปรากฏว่า ลัทธิสารัตถนิยมใน

ระดับชาติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยลันนา และพุทธชินราช จำแนกตามลัทธิในแต่ละค่าน พบว่าโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละค่านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในค่านต่อไปนี้ ระดับภาคในค่านจุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร ผู้เรียน และโรงเรียน ระดับชาติ ในค่านหลักสูตร โรงเรียน ผู้สอน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยลันนา และพุทธชินราช ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ และการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลัทธิสารัตถนิยม พิพัฒนาการนิยม และปฏิรูปนิยม ส่วนลัทธิรัตนนิยม อรรถิภาวนิยม และพุทธปรัชญาการศึกษา ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3.4 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยลันนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ จำแนกตามลัทธิในแต่ละค่าน ผลการวิจัยพบว่า

ในค่านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในลัทธิปฏิรูปนิยม, ลัทธิรัตนนิยม และพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ค่านหลักสูตร ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในลัทธิรัตนนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ค่าน้โรงเรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม พิพฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ค่าน้สอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวม และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละค่าน้ ไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าน้เรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าน้กระบวนการ เรียนการสอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยมและปฏิรูปนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 หากความสัมพันธ์ของปรัชญาการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ในสหวิทยาลัยล้านนา ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในสหวิทยาลัยพุทธชินราช ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ .05 ส่วนระดับอุดมศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ เมื่อรวมพิจารณาทั้งสองสหวิทยาลัย ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกระดับการศึกษา เมื่อหาความสัมพันธ์ของปรัชญาการศึกษา โดยภาพรวม ระหว่างความต้องการในระดับภาคกับระดับชาติ พบว่ามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช

1.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่าปรัชญาการศึกษาในระดับภาค ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช เมื่อรวมทุกระดับการศึกษาแล้ว โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยที่อ้างถึงในบทที่ 2 กล่าวคือ

อรสา สุขเปรม ศึกษาพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยมสูงสุด รัชนี้ ทัศนะนี้ วิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยภาคใต้ โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม อภัสสร ไชยคุนา วิจัยพบว่า อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา โน้มไปทาง พัฒนาการนิยม ทั้ง 3 กลุ่ม ชาว พันธน้อย ศึกษาพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู โน้มไปทางปฏิบัตินิยม และสุรินทร์ รักษาติ วิจัยพบว่าความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา โดยส่วนรวม โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด

จากผลการวิจัยเหล่านี้ จะเห็นได้ว่า แนวคิดและความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปรัชญาการศึกษาตามความต้องการที่อยากให้ใช้จริงของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช จึงปรากฏว่าความต้องการในระดับภาคเหนือ โน้มไปทางพัฒนาการนิยม อาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

การจัดการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาไทย ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยสหรัฐอเมริกาได้ให้การสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาไทยในรูปของความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาในด้านเงินทุน เครื่องมืออุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนให้ทุนการศึกษา แก่คนไทยให้ไปศึกษาต่อและฝึกอบรม

ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นธรรมชาติของผู้เรียนโดยทั่วไป เมื่อเรียนจากที่ใดก็ยอมรับความคิดจากสถานศึกษา และได้รับเอาแนวคิดของปรัชญาการศึกษาจากประเทศที่ตนเรียนมา¹ จึงเป็นเหตุให้การศึกษาระบบพัฒนาการนิยม เข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาไทยทุกระดับ โดยเฉพาะวิทยาลัยครู อาจารย์ส่วนหนึ่งได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ย่อมได้รับอิทธิพลของทฤษฎีการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม² หรือแม้แต่อาจารย์ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศ ก็ยังได้รับการถ่ายทอดแนวความคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมตามไปด้วย³ เพราะอาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามาจากสหรัฐอเมริกา เช่นกัน

นอกจากนี้ยังเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษาและการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 พิจารณาได้จากกรณีที่ลัทธิพัฒนาการนิยมเริ่มมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาไทยตั้งแต่ในช่วงแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494⁴ ได้มีการทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรที่มุ่งดำเนินการตามหลักการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมเรื่อยมา แต่ก็ไม่มีการประกาศใช้อย่างจริงจัง ต่อมาจนถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ปรากฏว่ามีปัญหาการศึกษา ซึ่งมีสาเหตุจากระบบการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ไม่สัมพันธ์กับความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่นและตลาดแรงงานหลักสูตรไม่จบในตัวเอง ทำให้มีการเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และขาดความเสมอภาคทางการศึกษา⁵ ดังนั้นได้มีคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ร่วมประชุมปรึกษา

¹ ลุคใจ เหล่าสุนทร, ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา, หน้า 97.

² จิตรกร ตั้งเกษมสุข, "วิทยาลัยครูกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษา," วารสารครูศาสตร์ 12, 3 (มกราคม - มีนาคม 2527): 108.

³ อรพันธ์ เจือศิริภักดี, "มหาวิทยาลัยไทยกับการถ่ายทอดความรู้ตะวันตก," วารสารครูศาสตร์ 12, 7 (มกราคม - มีนาคม 2527): 92 - 99.

⁴ วุฒิชัย มูลศิลป์, "สองศตวรรษของการศึกษาไทย," วารสารสมาการศึกษาระหว่างชาติ 4 (เมษายน - พฤษภาคม, 2525): 32.

⁵ พันธุ์ หันนาคินทร์, การศึกษาของไทย (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2521), หน้า 49.

หารื้อกันเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยขึ้น คณะกรรมการชุดนี้ได้เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาแห่งชาติใหม่ ซึ่งสภาการศึกษาแห่งชาติได้เห็นสมควรจึงแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนการศึกษาแห่งชาติขึ้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518⁶

ต่อมาได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งแผนการศึกษานับนี้ สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม วิเคราะห์ได้จากความมุ่งหมายของการศึกษา แผนการศึกษานับนี้ถือว่า "การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งเสริมสร้างคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม"⁷ ในเรื่องระบบการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาให้จัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ประโยชน์ครบถ้วนในทุกระดับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับสามารถดำรงชีพโดยความภูมิใจ ในความสามารถของตน การจัดการศึกษาในทุกระดับ จะต้องมุ่งใหญ่เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน....⁸

และยังเน้นเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักสูตรการศึกษาของแผนการศึกษานับนี้สะท้อนให้เห็นแนวคิดของพัฒนาการนิยมชัดเจนยิ่งกว่าแผนการศึกษาใด ๆ⁹ สิ่งเหล่านี้จึงมีอิทธิพลทำให้ปรัชญาการศึกษาตาม

⁶ โยธม วรรณศิริ, "การปฏิรูปแผนการศึกษาแห่งชาติ," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพิเศษ (มีนาคม 2519): 3.

⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2530, หน้า 1.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

⁹ วิวัฒน์ชัย อัครดากร, "ความต้อยพัฒนาของโลกที่สามในทัศนะของแนวคิดทฤษฎีพึ่งพา," ในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องวิธีการวิจัยและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์, การสัมมนาทางวิชาการระหว่างวันที่ 14-16 กรกฎาคม 2526 ณ หอประชุมรัตนโกสินทร์ 200 ปี วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, หน้า 91 (อัครดาเนา).

ความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการในระดับภาคเหนือโน้มไปทางพัฒนาการนิยมอาจเป็นเพราะ ความต้องการเทคนิคอาชีพในท้องถิ่นที่มีความสำคัญของภาคเหนือ ได้แก่ เกษตรกรรม รองลงมาคือ ช่าง ธุรกิจการค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่ม โรงแรม มัคคุเทศก์ และอุตสาหกรรม¹⁰ (รายละเอียดอีกต่อไปในหน้า) ซึ่งอาชีพเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝน การลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ การเรียนเน้นเรื่องการกระทำมากกว่าความรู้ จึงสอดคล้องกับการจัดการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม ที่ถือว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาการศึกษาในระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช เมื่อรวมทุกระดับการศึกษาแล้ว โนมไปทางลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษาสูงสุด อาจเนื่องมาจาก

ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีความใกล้ชิดกับพุทธศาสนาเป็นเวลานาน จึงเป็นธรรมดาที่อิทธิพลคำสอนของพุทธศาสนาจะซึมซาบเข้าไปในวัฒนธรรม ประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษา ซึ่งสมัยก่อนคนไทยส่วนมากเรียนหนังสือกับพระที่วัด ปรัชญาการศึกษาของไทยจึงเป็นปรัชญาที่อิงอยู่กับพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก¹¹

ปัจจุบันปัญหาค่านิยมของคนในชาติ นับวันจะบังเกิดความรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะ "การไหลบ่าเข้ามาอย่างรุนแรงและรวดเร็วของค่านิยม และเทคโนโลยีจากต่างชาติ การอบรมความรู้โดยกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาทุกระดับเจริญก้าวหน้าอย่างกว้างขวางยิ่งกว่ายุคสมัยใดในประวัติศาสตร์ของชาติ แต่

¹⁰กรมการฝึกหัดครู, รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการเทคนิคอาชีพในท้องถิ่น, หน้า 17 - 18.

¹¹ศักดา ปรากฏประทานพร, ปรัชญาการศึกษามับพื้นฐาน, หน้า 153.

ข้อสังเกตที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปก็คือ การอบรมความดีและความงามย่อthonไปมาก¹² จากการศึกษาวัฒนธรรมตะวันตกแผ่ขยายเข้ามาในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาไทยได้รับอิทธิพลความคิดทางปรัชญาการศึกษาตะวันตกตามไปด้วยนั้น ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้แสดงความเห็นในเรื่องปรัชญาการศึกษาสำหรับประเทศไทยว่า การศึกษาในยุคปัจจุบันมีข้อบกพร่องมาก เพราะไปเรียนแบบการศึกษาของชาวตะวันตก ซึ่งเน้นทางด้านวัตถุและความสำเร็จ ทางวัตถุ โดยมองข้ามความสำคัญทางศีลธรรมไป การศึกษาสอนให้คนเรียนหนังสือเพื่อให้มีอาชีพแต่ไม่มีธรรม เคียงนี้การศึกษาของไทยจึงมุ่งแต่การผลิตทางวัตถุ เศรษฐกิจที่ขึ้นกับวัตถุและการเมืองที่ขาดคุณธรรม การศึกษาของไทยจึงเป็นการศึกษาที่มีอันตรายเพราะสอนให้คนเรียนเป็นทาสของกิเลสและไร้ศีลธรรม¹³ สภาพการณ์เช่นนี้อาจ เป็นสาเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยฉะเชิงเทนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช ต้องการที่จะให้การศึกษานั้นในเรื่องศีลธรรมและจริยธรรมมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาไทยหลายท่านได้เสนอแนะความคิดที่จะนำเอาพุทธปรัชญามาเป็นปรัชญาการศึกษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย และเลือกเอาหลักธรรมะบางประการ มาประยุกต์และเรียบเรียงให้เป็นระบบวิชา ซึ่งจะอธิบายถึงเนื้อหาและวิธีการของการศึกษาคำนิยมของพุทธธรรมเหล่านั้น คำอธิบายเนื้อหาและวิธีการเหล่านั้นย่อมจะเป็นแนวทางหรือพื้นฐานของการดำเนินการศึกษาต่อไป ขณะนี้ความคิดที่จะนำเอาพุทธปรัชญามาเป็นปรัชญาการศึกษาเป็นที่กล่าวขวัญ และมีผู้สนใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2524 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อดำเนินงานโครงการศึกษาเพื่อเสนอหลักวิชาตามแนวพุทธศาสตร์ โดย

¹²คณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษา และกำหนดหลักวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิตตามแนวพุทธศาสตร์, ศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ภาคที่ 1 ปรัชญาการศึกษา, หน้า คำนำ:

¹³พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาที่มีอันตราย. (กรุงเทพมหานคร: ธรรมบุษยา 2521), หน้า 25 - 29.

มีศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภาวิไล เป็นประธานอำนวยการ และมีศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เป็นประธานอนุกรรมการฝ่ายศึกษาศาสตร์ ตามแนวพุทธศาสตร์ ในการนี้มีอาจารย์วิทยาลัยครูจำนวนมากได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะอนุกรรมการ ทำให้พุทธปรัชญาการศึกษาแพร่หลาย และมีอิทธิพลต่อความต้องการปรัชญาการศึกษาในระดับชาติด้วย

1.3 ผลการวิจัยพบว่าปรัชญาการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช เมื่อแยกตามระดับการศึกษาแล้วปรากฏว่า

1.3.1 ในระดับประถมศึกษา ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ซึ่งนอกจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ยังอาจจะมีสาเหตุมาจากการที่เด็กในระดับประถมศึกษา จะมีอายุอยู่ในระหว่าง 6 - 12 ปี ซึ่งเป็นระยะแห่งการเรียนรู้โดยแท้ เด็กจะเป็นผู้เรียน คือลงมือปฏิบัติเอง และจะมีความต้องการที่จะได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองอยู่มาก การเรียนรู้ก็จะแตกต่างกันตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็ก¹⁴ โดยทั่วไปเด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวก่อน ดังนั้นการลงมือทำเอง เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างจริงจัง เพราะเด็กได้ประสบการณ์ตรง รูปลัทธิขอพรองและช่องทางที่จะแก้ไขให้เกิดผลดีในครั้งต่อไป จากพัฒนาการของเด็กในระดับประถมศึกษานี้เองจึงทำให้ปรัชญาการศึกษาในระดับประถมศึกษา โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ซึ่งส่งเสริมในเรื่องการเรียนรู้จากการกระทำและการเรียนรู้โดยวิธีแก้ปัญหา

นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้ระบุไว้ว่า "การศึกษา ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถคงสภาพออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครอง

¹⁴ นวลศิริ เปาโรหิตย์และคณะ, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 145.

แบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข¹⁵ จุดมุ่งหมายนี้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยม และจากหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้มีหลักการสำคัญ คือ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน มุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น¹⁶ หลักการนี้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เหมาะสมกับวัย มีประสบการณ์ในชีวิต เพื่อจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นสุขได้ในสังคม

โดยเหตุนี้ การที่ปรัชญาการศึกษาในระดับประถมศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม จึงน่าจะมีอิทธิพลมาจาก พัฒนาการของเด็กในระดับประถมศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ดังกล่าวแล้ว

1.3.2 ในระดับมัธยมศึกษา ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ โน้มไปทางลัทธิรัตนตรนิยม เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ในปัจจุบันค่านิยมของประชาชนต้องการเห็นอนาคตอันสดใสของบุตรหลาน มักต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อจะได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อด้านอาชีพที่สูงขึ้นไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา ก็คือได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย¹⁷ ซึ่งความต้องการนี้นับวันจะเพิ่มมากขึ้น ดังเช่น ดร.สุบิน บินชยัน รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย ได้กล่าวว่า

¹⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 7.

¹⁶กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, 2520), หน้า 1.

¹⁷เคช เคื่อนศรี, "ความสำคัญของมัธยมศึกษาต่อภาวะปัจจุบัน ถึงเวลาแล้วต้องปรับปรุง," สู่อานาคค 4, 208 (28 กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2528): 41.

...เวลานี้เราต้องยอมรับว่าสังคมเราทุกคนก็อยากให้ลูกหลานของ
 คนมีการศึกษาสูง ๆ ซึ่งนับวันความต้องการก็มีมาก ขณะเดียวกันก็ยังมีปัญหา
 เรื่องบัณฑิตวางงานอีก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาและต้องการ
 การของประชาชน ซึ่งรัฐบาลจะคงตอบสนองการศึกษาอันนี้และแก้ปัญหา
 ที่จะเกิดขึ้นต่อไปให้มันน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามผมเองอยากจะชี้ให้เห็นสถิติ
 ของผู้จบ ม.6 กับจบอาชีวศึกษา ปีหนึ่งมีประมาณ 3 แสนคน ขณะที่ต้องการ
 เขาศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่ง เป็นในรูปของระบบปิดทั่วทั้งประเทศจากมหา
 วิทยาลัย 16 แห่ง จำนวนถึง 1 ใน 3 แต่เราสามารถรับนักศึกษาเข้า
 ศึกษาเพียงแค 1.8 หมื่นคนเท่านั้น คิดเป็นอัตรา 17.18 % ที่สามารถ
 เข้าศึกษาได้...¹⁸

จากการที่ค่านิยมของประชาชนเป็น เช่นนี้ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ หันมาเน้น
 ค่านิยมหา ความรู้ และสติปัญญาของผู้เรียน เพื่อจะได้สอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย
 ให้ได้มาก ๆ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนด้วย นอกจากนี้พัฒนาการทาง
 ค่านิยมของผู้เรียน ในระดับมัธยมศึกษา จะพัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว มีความ
 จาคี มีสมาธิ มีความคิดเจริญ กว้างขวางไปไกล พยายามแสวงหาความรู้เพิ่มพูน
 ความสามารถของตนเอง¹⁹ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่เน้น
 ความเป็นเลิศทางวิชาการ สติปัญญาและเหตุผล

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ปรัชญาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของ
 อาจารย์วิทยาลัยครูโน้มไปทางลัทธิที่เน้นกันคือ สภาพสังคมที่สับสนในปัจจุบัน ความ
 เจริญทางวัตถุ และอารยธรรมต่างประเทศ เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทย
 อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความสับสนขึ้นทั้งทางวัตถุและจิตใจในสังคมไทย²⁰

¹⁸ วันอาทิตย์ (นามแฝง) "เก้าอี้สนทนา" เคลนิวิสต์ (19 เมษายน 2520):3.

¹⁹ สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพ
 มหานคร: ไทยวัฒนาพานิช 2520), หน้า 62.

²⁰ สิทธีชัย ชาคานิติ, การศึกษากับสังคม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 โอเคียนส์โตร์, 2524), หน้า 129.

เยาวชนและประชาชนทั่วไปจำนวนไม่น้อยขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและจริยธรรมของศาสนา ทำให้ประชาชนมีจริยธรรมลดน้อยลง และประเพณีปฏิบัติในสิ่งที่ทำให้เป็นปัญหาแก่สังคม เช่น ก้าวร้าว ก่ออาชญากรรม ปล่อยตัวตกเป็นทาสของอบายมุข เป็นต้น โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นหรือผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาบางส่วนที่ชอบทะเลาะวิวาท ขาดระเบียบวินัย มั่วสุมในสถานเริงรมย์ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นโทษแก่สังคมทั้งสิ้น จากสภาพการณ์เช่นนี้อาจทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช ต้องการให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เน้นทางด้านวิชาการ สติปัญญา และจริยธรรม ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทางลัทธิรัตนตรนิยม

1.3.3 ในระดับอุดมศึกษา ปรัชญาการศึกษาทั้งในระดับภาคและ โนมไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม อาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

ลักษณะของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา มีลักษณะเด่นชัด คือ มีอุดมคติมีความหวังและความตั้งใจสูง มักสนใจสังคม สิ่งแวดล้อมและอยากมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนระดับนี้จะสนใจสิ่งใหม่ ๆ ใฝ่ใจในการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ถ้าพอใจสิ่งใดจะอดทนห่มเหให้ได้²¹ นอกจากนี้ทัศนคติและค่านิยมของผู้เรียนในระดับนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอุดมคติสูงและปรารถนาโลกและสังคมที่ดีกว่า²² ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนในลัทธิปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม และความต้องการของสังคมปัจจุบันต้องการให้ผู้เรียนสำเร็จอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรับผิดชอบสามารถจัดการ (manage) และสามารถเป็นผู้นำสังคมได้ การเรียนรู้หลายสาขาวิชาที่ช่วยเสริมกันจะช่วยให้คนมีความสามารถเป็นผู้นำได้เพราะสามารถมองปัญหาต่าง ๆ ใต้วางขวาง มีความคิดริเริ่มและตัดสินใจให้ถูกต้องยิ่งขึ้น เพื่อจะได้แก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้²³

²¹ไพฑูริย์ สินดารัตน์, ทศวรรษเรื่องอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 113.

²²ไพฑูริย์ สินดารัตน์, หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 43.

²³นงเยาว์ ชัยเสรี, "มองการศึกษา," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 20, 4 (เมษายน - พฤษภาคม 2529): 5.

สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการ
การวางพื้นฐานเพื่อการศึกษา ได้วางจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า การ
ศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องสร้างเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและนำความรู้ความ
เข้าใจนั้นไปใช้แก้ปัญหาชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น²⁴ ลักษณะดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษา
เพื่อชีวิตและสังคมมากขึ้น นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู พ.ศ.
2524 ยังได้กำหนดไว้ว่า จะมุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ในอันที่
จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและสามารถนำความรู้ความ
เข้าใจไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนในการพัฒนาชีวิตและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ²⁵ ซึ่ง
สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปสังคมที่ถือว่าการศึกษามีหน้าที่เปลี่ยนแปลงสังคม

จะเห็นได้ว่าหลังเหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา ผู้เรียนใน
ระดับอุดมศึกษาได้แสดงบทบาททางด้านสังคมและการเมืองหลายด้าน เช่น ปลุกจิตสำนึก
ทางสังคมให้แก่ประชาชนในค่านิยมความไม่เป็นธรรม หรือช่องว่างในสังคม สร้าง
ค่านิยมที่ประหยัดเรียบง่าย เป็นตัวของตัวเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม คัดค้านความ
เชื่อที่มั่งงาย เสนอความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ และสร้างสำนึกในการพัฒนาประเทศ
อย่างจริงจัง เป็นต้น²⁶ แต่ในระยะต่อมาบทบาททางด้านสังคมและการเมืองของผู้เรียน
ในระดับอุดมศึกษาค่อย ๆ ลดลงจนน่าเป็นห่วง ทำให้เกิดปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณา
ในปัจจุบันคือ "ควรมุ่งหวังให้นักศึกษาสำนึกถึงความรับผิดชอบของตนที่มีต่อสังคมแล้ว
แสวงหาบทบาทและวิธีการที่เหมาะสมในการ เข้ามามีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม"²⁷

²⁴ลีปพนธ์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา: รายงานของคณะกรรมการ
วางพื้นฐานเพื่อการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2518) หน้า 10.

²⁵สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524 (กรุงเทพ
มหานคร: ส.สมบูรณาการพิมพ์, 2525), หน้า 1.

²⁶อนุช อภาภิรม, "เยาวชนกับการเมืองการปกครอง," วารสารการ
ศึกษาแห่งชาติ 17, 2 (ธันวาคม - มกราคม 2526): 39

²⁷วิโรจน์ ฆ ระนอง, "นักศึกษากับการสร้างสังคมไทย: บทบาทที่พึงปรารถนา
วารสารธรรมศาสตร์ 12, 4 (ธันวาคม 2526): 150.

สืบเนื่องจากผลการปฏิรูปการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตรของกรมการ
ฝึกหัดครู และการลดบทบาททางค่านิยมของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา อาจเป็น
สาเหตุที่ทำให้ปรัชญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และสหวิทยาลัยพุทธชินราช โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม

1.3.4 ในระดับอาชีวศึกษาปรัชญาการศึกษาทั้งในระดับภาคและ
ระดับชาติ โน้มไปทางลัทธิอรรถิภาวนิยม อาจมีสาเหตุดังนี้

การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียน อาชีพ ถือว่า
เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะทุกคนต้องทำมาหาเลี้ยงชีวิต จึงจำเป็นต้องมีวิชาชีพ
การศึกษาค้นคว้าความรู้ความชำนาญ เพื่อการประกอบอาชีพจึงเรียกว่า อาชีวศึกษา²⁸
ผู้เรียนระดับนี้จึงจำเป็นต้องเลือกเรียนวิชาชีพที่ตนต้องการ ซึ่งลักษณะเช่นนี้สอดคล้อง
กับปรัชญาการศึกษาอรรถิภาวนิยมที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญให้ผู้เรียนเข้าใจตัวเองอย่างเต็มที่
ผู้เรียนเป็นผู้มีเสรีภาพในอันที่จะเลือกแนวทางในการพัฒนาตนเองและเลือกสิ่งที่จะ
เรียน ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาจะมีอายุอยู่ในช่วง 17 - 21 ปี ซึ่งอาจจัดอยู่ในวัย
รุ่นคอนปลาย หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผู้เรียนในระดับนี้จะมีพัฒนาการที่สำคัญคือ มีความ
ต้องการและรู้จักพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบตอตนเอง และคอสังคมโดยส่วนรวม
มีการเลือกและเตรียมตัวเพื่ออาชีพ รู้จักยอมรับสภาพของตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้า
กับความเปลี่ยนแปลง มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการใช้ราย รู้จักเลือกรับผิดชอบคอการ
เงินและการใช้จ่ายของคนไคอย่างดี²⁹ สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญของผู้เรียนตามแนว
ลัทธิอรรถิภาวนิยม ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาการว่างงานของผูมีการศึกษา
จึงหันมาสงเสริมการเรียนสายอาชีพ ทำให้สถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษาจัดรายวิชา
เลือกหรือวิชาชีพมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนไคเลือกเรียนตามความเหมาะสมของคอตนเอง
จากเหตุผลเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช
มีปรัชญาการศึกษาตามคอความต้องการในระดับอาชีวศึกษาโน้มไปทางลัทธิอรรถิภาวนิยม

²⁸ศิริชัย ชินะคังกูร และเกษร สิทธิภูประเสริฐ "ปรัชญาอาชีวศึกษา,"
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17, 1 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2525): 22.

²⁹พรณี ช.เจนจิต, จิตวิทยาการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพ
มหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, 2528), หน้า 25.

การที่มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่าปรัชญาการศึกษาไทย น่าจะคำนึงถึงพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของไทย ดังเช่น

ศักดิ์คา ปรากฏประทานพร กล่าวว่า "ปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยนั้น ควรเป็นปรัชญาที่อยู่บนพื้นฐานของชนธรรมนิยม ประเพณี ศาสนา (ทุกศาสนาที่ชาวไทยนับถือ) และวัฒนธรรมไทยเรา"³⁰

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาของไทยจำต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทย ควบคู่ไปกับเอกลักษณ์แห่งความเป็นคน ซึ่งมีศักดิ์ศรีอย่างสมภาคภูมิกับความเปี่ยมมนุษย์อยู่ควบคู่กันไป³¹

ไพฑูริย์ สินลารักษ์ กล่าวถึงปรัชญาการศึกษาไทยไว้ว่า การศึกษาไทยจะต้องดำเนินไปอย่างเหมาะสม เข้ากันได้ และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัฒนธรรม สภาพชีวิต และนิสัยของคนไทย และการศึกษาจะต้องยอมรับสภาพจำกัดของสังคมไทยด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างปรัชญาการศึกษาของไทยให้สอดคล้องกับปรัชญาชีวิตของคนไทย³²

จากลักษณะเช่นนี้เป็นการยากที่จะแสวงหาปรัชญาการศึกษาลัทธิใดลัทธิหนึ่งให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของไทยได้ทั้งหมด นอกเสียจากว่าจะผสมผสานปรัชญาการศึกษาหลายลัทธิเข้าด้วยกัน เช่นเดียวกันผลการวิจัยครั้งนี้ที่ปรัชญาการศึกษาในระดับการศึกษาต่าง ๆ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช แยกต่างหากดังนี้ ระดับประถมศึกษาโน้มไปทางพัฒนาการนิยม มัธยมศึกษา โน้มไปทางนิรันดรนิยม อุดมศึกษาโน้มไปทางปฏิรูปนิยม และอาชีวศึกษาโน้มไปทางอรรถิภาวนิยม ซึ่งสืบเนื่องมาจากความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละระดับจิตวิทยาการเรียนรู้ ความต้องการของสังคมในปัจจุบัน และปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา, สังคม และจริยธรรม ดังที่ได้อภิปรายไปแล้วนั้น

³⁰ ศักดิ์คา ปรากฏประทานพร, ปรัชญาการศึกษามับพื้นฐาน, หน้า 165.

³¹ สุลักษณ์ ศิวรักษ์, ปรัชญาการศึกษา, หน้า 132.

³² ไพฑูริย์ สินลารักษ์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 144 - 145.

ถ้าหากจะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู และ ความเห็น
ของนักวิชาการ เช่นนี้ อาจขัดกับการจัดการศึกษาของไทยที่เน้นเอกภาพทางการศึกษาได้

ผู้วิจัยเห็นว่าปรัชญาการศึกษาของระดับการศึกษาต่าง ๆ น่าจะมีความแตกต่างกัน
ทั้งนี้เพราะตามลักษณะความเป็นจริงในสังคม และในการปฏิบัติ แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น
ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา ซึ่งการจัดหลักสูตร กิจกรรมการ
เรียนการสอนแตกต่างกันออกไป ตามลักษณะการเรียนรู้ วุฒิภาวะ และจุดมุ่งหมายของการ
ศึกษาในแต่ละระดับ ดังนั้นความพยายามที่จะใช้แนวคิดของการจัดการศึกษาระดับหนึ่งมาใช้
กับอีกระดับหนึ่งนั้นอาจไม่เหมาะสม ดังเช่นในปัจจุบันมีความพยายามใช้แนวคิดของ
หลักสูตรประถมศึกษา มาใช้กับระดับอุดมศึกษา จึงมีเสียงเรียกร้องให้อาจารย์มาดูแล
กิจกรรมนิสิต สนใจติดตามนิสิต สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ และทำไม่สำเร็จ เพราะผู้เรียน
ในระดับอุดมศึกษาใช้เวลาอยู่กับผู้สอนเฉพาะเวลาเรียนเท่านั้น นอกเวลาเรียนเป็นอิสระ
ของผู้เรียนเต็มที่ หลักสูตรอุดมศึกษาเกี่ยวข้องกับเรื่องเนื้อหา และกิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อหา
เช่นการเรียนการสอน การทำรายงานการค้นคว้า หลักสูตรคือตัว เนื้อหาและวิธีสอนที่จัดให้
ผู้เรียน พ้นเรื่องนี้แล้วผู้สอนไม่สามารถดูแลอะไรได้ ไม่มีสิทธิ์จะไปควบคุมประสบการณ์
ของผู้เรียนให้เป็นไปตามที่ผู้สอนต้องการได้³³ จากลักษณะ เช่นนี้ทำให้เห็นว่าการศึกษา
แต่ละระดับมีความแตกต่างกันไป

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาไทยอาจจะจัดให้ตอบสนองความต้องการปรัชญาการ
ศึกษาที่แตกต่างกันออกไปนี้ได้ โดยการจัดการศึกษาโดยส่วนรวมเหมือนกันอยู่ภายใต้แผนการ
ศึกษาแห่งชาติฉบับเดียวกัน แต่อาจจะมาแยกจุดเน้นที่แตกต่างกันในแต่ละระดับการศึกษา
หรือแตกต่างกันในหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งอาจจะต่างกันในด้านจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม ซึ่งถ้าทำเช่นนี้จะทำให้การ
จัดการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา เป็นไปในรูปแบบเดียวกันได้

33 ไพฑูรย์ สินลารัตน์, พูดเรื่องอุดมศึกษา, หน้า 20.

2. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ที่มีวุฒิการศึกษา วิชาเอก - โท สถานศึกษาที่สำเร็จสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ คณะวิชาที่สอน ประสบการณ์ในวิชาปรัชญา การดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ ประสบการณ์นอกสถาบัน ความเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงส่งเสริม ภูมิสำเนาเดิม บรรยายภาคทางวิชาการ ชวัญและกำลังใจในการทำงานต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อ 1 อาจพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1) วุฒิกการศึกษา พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ที่มีวุฒิกศึกษาค่ากว่าปริญญาโทและปริญญาโทขึ้นไป โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ ลักษณะที่แตกต่างกัน ในระดับภาคก็คือ อคติทัศนิกาวนียม (คูตารางที่ 6 และ 23) จากการศึกษาพบว่าอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปมีจำนวนมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาโท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ "กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของวุฒิอาจารย์ จึงมีแผนพัฒนาบุคลากรระยะสั้นและระยะยาว จัดอบรมและส่งเสริมการศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มวุฒิและความรู้ความสามารถของอาจารย์ให้สูงขึ้น"³⁴ จากนโยบายนี้ทำให้เกิดการพัฒนา สนับสนุน และปรับปรุงค่านิยมวิชาการให้สูงขึ้น เพราะการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ถือได้ว่าเป็นการศึกษาในระดับสูง ที่มีการฝึกการคิด วิเคราะห์ วิจัย ที่มีลักษณะซับซ้อนลึกซึ้งกว่าระดับที่ต่ำกว่าปริญญาโท ส่วนสาเหตุที่ทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการในระดับภาคแตกต่างกันในลัทธิ อคติทัศนิกาวนียม อาจสืบเนื่องมาจาก ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปเป็นผู้ที่ได้ออกโอกาสได้เรียนในระดับสูง ได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ และเป็นระดับการศึกษาที่ต้องรับผิดชอบในตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด พื้นฐานของปรัชญาการศึกษาอคติทัศนิกาวนียม ที่เน้นอิสระในการเลือกความ

³⁴ กรมการฝึกหัดครู, แนวทางการพัฒนาวิทยาลัยครู (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2524), หน้า 18 - 19.

รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเชื่อ และวินัยในตัวของนักเรียน เมื่ออาจารย์เหล่านี้มาทำการสอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางการเกษตรกรรม และมีความต้องการเทคนิคอาชีพทางการเกษตรกรรม ธุรกิจการค้า และช่างต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาสมควรที่จะจัดหลักสูตรวิชาชีพเหล่านี้ด้วย ความสำคัญจึงอยู่ที่ผู้เรียนจะเลือกเรียนในวิชาที่ตนต้องการ เลือกสิ่งที่จะเรียน เลือกแนวทางในการพัฒนาตนเอง รับผิดชอบต่อการเลือกและผลที่จะเกิดขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้อาจเป็นสาเหตุให้อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการปรัชญาการศึกษาต่างกันในลัทธิหรือคตินิยมในระบอบภาคใด

2) วิชาเอก - โท พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราชที่สำเร็จวิชาเอก-โท ทางด้านการศึกษาและทางอื่น ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 7 และ 24) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะจบวิชาเอก-โท ทางการศึกษา และสำเร็จการศึกษามาจากวิทยาลัยครู หรือสถาบันการศึกษาอื่นที่ผลิตครู ซึ่งโดยทั่วไปหลักสูตรการฝึกหัดครูจะประกอบด้วย³⁵

2.1 วิชาพื้นฐานได้แก่วิชาการที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน

2.2 วิชาพื้นฐานวิชาชีพ เป็นวิชาที่ครูทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบอาชีพครู ได้แก่ หลักการศึกษา ปรัชญาการศึกษา วัตถุประสงค์ทัศนศึกษา ฯลฯ

2.3 วิชาชีพเฉพาะคือวิชาที่จัดขึ้นเพื่อการฝึกฝนให้ครูได้มีความรู้ที่จะนำไปใช้สอนโดยเฉพาะตามความถนัดของคนในแต่ละสาขาวิชา อันได้แก่ วิชาเอกและวิชาโทต่าง ๆ

ดังนั้นผู้ที่จบวิชาเอก-โท ทางการศึกษาจะได้เรียนวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษา และปรัชญาการศึกษา สำหรับสาขาวิชาเฉพาะ การผลิตนักศึกษาการสอนวิชาชีพเฉพาะ

³⁵ เจริญผล สุวรรณโชติ, หัวใจการฝึกหัดครู, หน้า 51.

บางวิชาเอกในระยะแรก ๆ มีจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอกับความต้องการ ใ้แก่
วิชาต่าง ๆ ดังนั้นจึงต้องรับบรรจุอาจารย์ที่จบวิชาชีพเฉพาะเหล่านั้น แทนผู้จบ
สายการสอนวิชาชีพ ผู้ที่จบวิชาเอก-โท ด้านอื่น ๆ จะมีมากในคณะวิทยาการจัดการ
อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และวิทยาศาสตร์ จึงไม่เคยได้ศึกษาวิชาปรัชญาการศึกษา
และการเรียนการสอนมาก่อน จึงทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูที่จบวิชาเอก-โทต่างกันมีความแตกต่างกันไปด้วย

3) สถานศึกษาที่สำเร็จสูงสุด พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้อง
การของอาจารย์ในสหวิทยาลัยอานนาและพุทธชินราช ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ
และภายในประเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งใน
ระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิปรากฏว่ามีความแตกต่างกันในลัทธิ
ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา (ดูตารางที่ 8 และ 25) สาเหตุที่ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษา
จากต่างประเทศและภายในประเทศมีความต้องการปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันในลัทธิ
ปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญาอาจ เป็นเพราะอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษา จากต่างประเทศ
ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาการศึกษาของประเทศที่เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา
ซึ่งเป็นประเทศที่สนใจในลัทธิปฏิรูปนิยมมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1929 ครั้งที่เศรษฐกิจตกต่ำ
ทำให้เกิดการว่างงานและยากแค้น จึงเกิดความคิดที่จะให้การศึกษาทำหน้าที่เป็นตัวแทน
การปฏิรูปเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม³⁶ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากประเทศเหล่านี้นัก
กลับมาทำงานในประเทศไทยได้พบกับสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่คล้ายคลึงกับของสหรัฐ
ในคอนนั้น เช่น ปัญหามลพิษว่างงาน ที่มีแนวโน้มว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลาย
ทิศทางทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และอารมณจิตใจ³⁷ จึงต้องการให้การศึกษาเป็น
ผู้เปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้น จึงมีแนวคิดโน้มไปทางปฏิรูปนิยมมากกว่า ผู้ที่สำเร็จ
การศึกษภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะผู้ที่จบการศึกษาในประเทศ ได้รับอิทธิพลจากท

³⁶ ศักดา ปรารักษ์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 119.

³⁷ รจนา กุลรัตน์ และคณะ, "สภาพทางสังคมของบัณฑิตว่างงาน,"
วารสารวิจัยการศึกษา 10, 3 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2530): 9.

ความ วารสาร ซึ่งกำลังแพร่หลายและได้รับความสนใจจากนักศึกษามากขึ้น ตลอดจนในสภาพปัจจุบันที่สังคมกำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมในทางศีลธรรมอย่างกว้างขวาง ย่อมเป็นการสมควรที่จะเร่งคัดการปลูกฝังค่านิยมค่านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนมากขึ้น³⁸ จึงต้องการนำเอาพุทธปรัชญามาเป็นปรัชญาการศึกษาไทย จากเหตุนี้อาจทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ และภายในประเทศมีความแตกต่างกันในลัทธิปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญา

4) ประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคกับระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิปรากฏว่า มีความแตกต่างกันในลัทธิพัฒนาการนิยม สวรรค์นิยม และพุทธปรัชญา (ดูตารางที่ 9 และ 26) ข้อค้นพบที่ว่าอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพการทำงานน้อย และปานกลาง คือประสิทธิภาพการทำงานต่ำกว่า 20 ปี เลือกปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมมากกว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพการทำงาน 20 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของอากัสตรี ไชยคุนา ที่วิจัยพบว่าอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพการทำงานน้อยมีแนวคิดโน้มไปทางเสรีนิยมสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมาก³⁹ และงานวิจัยของสุรินทร์ รักษาคิ พบว่าผู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพการทำงาน หรือมีน้อยนั้นได้รับการศึกษาจากระบบการศึกษาแนวใหม่ที่โน้มไปทางเสรีนิยมจึงมีแนวคิดความเชื่อต่างจากกลุ่มที่มีประสิทธิภาพการทำงานมาก⁴⁰ นอกจากนี้ผู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานมากมักจะ

³⁸ สุทธิพงษ์ คันทยาพิศาลสุทธิ "เหตุผลที่รัฐบาลสมควรบรรจุหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับในสถาบันการศึกษาของชาติทุกระดับชั้น" สารพัฒนาหลักสูตร 37 (เมษายน 2528): 12.

³⁹ อากัสตรี ไชยคุนา "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ," หน้า 124 - 125.

⁴⁰ สุรินทร์ รักษาคิ "การเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร," หน้า 161.

เป็นผู้ที่มีอายุมาก จึงคิดว่าคนมีประสบการณ์และความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า และผ่านการศึกษาระบบเก่าจึงไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและใช้วิธีการสอนแบบเก่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมากจึงมักมีแนวโน้มไปในทางอนุรักษนิยม ส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย ส่วนใหญ่จะมีอายุน้อย ที่สามารถเปลี่ยนแปลงอุดมคติและความเชื่อได้ง่ายกว่าบุคคลที่มีอายุมาก⁴¹ และคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามาจากระบบการศึกษาแนวใหม่ที่มีแนวโน้มไปทางเสรีนิยม จึงมีความต้องการปฏิรูปการศึกษาในลัทธิพัฒนาการสูง

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมาก ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป เลือกพุทธปรัชญาการศึกษามากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานปานกลาง ตั้งแต่ 10 - 20 ปี และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานปานกลาง เลือกพุทธปรัชญาการศึกษามากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยคือต่ำกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมาก จะมีอายุมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อย ได้พบเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ และปัญหาต่าง ๆ ในสังคมมามาก จึงอาจมีความเห็นว่าการที่จะแก้ปัญหาศีลธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย ต้องพัฒนาคุณภาพทางค่านิยมจิตใจของประชาชน โดยการฟื้นฟูจริยธรรมและศาสนา ในเมื่อคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธอยู่แล้ว จึงน่าจะนำเอาพุทธปรัชญามาประยุกต์ให้เป็นปรัชญาการศึกษาไทยได้

จากสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกันในลัทธิพัฒนาการนิยมสารัตถนิยม และพุทธปรัชญา

5) ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับอาจารย์ 1 อาจารย์ 2 อาจารย์ 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์

⁴¹ เค็มสิริ บุญยสิงห์, "ฝึกหัดครูนอกสังกัดเวียง," วารสารครูปริทัศน์ 7,9

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่าง (ดูตารางที่ 10 และ 27) สาเหตุที่ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครู ที่มีตำแหน่งทางวิชาการต่างกันเลือกปรัชญาการศึกษาแบบเสรีนิยมและอนุรักษนิยมไม่ต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวไทยมุ่งให้บุตรหลาน เป็นคนดี เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และเอกลักษณ์ของสังคมไทยมีลักษณะพิเศษเฉพาะของตนเองคือ สุภาพอ่อนโยน นอบน้อม เคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจ มากน้อย สันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ รักความอิสระ⁴² ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูยังยึดมั่นอยู่กับค่านิยมแบบอนุรักษนิยมอยู่ตลอดเวลาดำ แต่การจัดการศึกษาปัจจุบัน จัดการศึกษาแบบเสรีนิยมและสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบันที่ต้องดิ้นรนเอาตัวรอด รับผิดชอบตัวเอง ตลอดจนปัญหาทางจริยธรรมของเยาวชน และการมุ่งส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมในสถานศึกษา ส่งผลให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการต่างกันโน้มไปทางลัทธิการศึกษาแบบเสรีนิยมเป็นบางส่วน อีกส่วนหนึ่งก็โน้มไปทางอนุรักษนิยม ทำให้ไม่พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแต่ละลัทธิแตกต่างกัน

6) คณะวิชาที่สอน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ที่สอนในคณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในระดับชาติ ในระดับภาคและแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 11 และ 28) อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช สอนอยู่ในเขตภาคเหนือซึ่งมีสภาพแวดล้อมไม่ต่างกัน ดังผลการวิจัยของ บุญเลิศ กลางใจ พบว่า สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยครูในเมืองและนอกเมือง ตามทัศนนะของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ โครงสร้างและรูปแบบต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูมีลักษณะเป็นแบบเดียวกัน

⁴²ทองปลิว ชมชื่น, โครงสร้างสังคมไทย (ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522), หน้า 9.

นโยบายหลักก็เป็นของกรมการฝึกหัดครู หลักสูตรก็ใช้แบบเดียวกัน โปรแกรมการศึกษาคล้ายกัน เค้าโครงของการบริหารก็มีรูปแบบเดียวกัน⁴³ ดังนั้นอาจารย์ที่สอนอยู่ในคณะวิชาที่ต่างกัน จึงมีความต้องการปรัชญาการศึกษาในระดับภาคไม่แตกต่างกันในแต่ละลัทธิ

7) การดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ พบว่าปรัชญาการศึกษา ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยชานนาและพุทธรินราชที่เคยดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ กับอาจารย์ที่ไม่เคยดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่แตกต่างกัน (ดูตารางที่ 12 และ 29) อาจมีสาเหตุสืบเนื่องจากการดูงานหรือประชุมทางวิชาการนั้น เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการปรัชญาการศึกษาในลัทธิใดเป็นพิเศษ ประกอบกับค่านิยมของสังคมไทย การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ปัญหาสังคมและจริยธรรม ดังที่ได้กล่าวถึงในตอนต้น ทำให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ที่เคยและไม่เคยดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศไม่แตกต่างกันในแต่ละลัทธิ

8) ประสพการณ์ในวิชาปรัชญา พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยชานนา และพุทธรินราช ที่เคยและไม่เคยมีประสบการณ์ทางวิชาปรัชญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิปรากฏว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสาร์ตตินิยม (ดูตารางที่ 13 และ 30) การที่ผลการวิจัยพบว่าแตกต่างกันในลัทธิสาร์ตตินิยม อาจมีสาเหตุสืบเนื่องมาจาก อาจารย์มีความเคยชินกับการสอนแบบเดิม ตามแผนการศึกษาชาติ ฉบับปี พ.ศ. 2503 ซึ่งการเรียนการสอนมีลักษณะโน้มไปทางลัทธิสาร์ตตินิยมอยู่⁴⁴

⁴³ บุญเลิศ กลางใจ "การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคเหนือ," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 72.

⁴⁴ ภิญโญ สารธร, "ปรัชญาการศึกษาของไทย," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 7 (กุมภาพันธ์ 2514): 1.

ยังนิยมใช้การสอนแบบบรรยายเป็นหลัก เน้นเนื้อหาวิชาการ ประกอบกับไม่เคยเรียนสอนหรืออบรมวิชาปรัชญา จึงทำให้ไม่ทราบถึงแนวการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ว่าโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม และยังไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนนั่นเอง สำหรับอาจารย์ที่เคยมีประสบการณ์ในวิชาปรัชญา มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาลัทธิต่าง ๆ จึงมีความต้องการสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520

9) ประสบการณ์นอกสถาบัน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา และพุทธชินราช ที่มีประสบการณ์นอกสถาบันต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างกัน (ดูตารางที่ 14 และ 31) เมื่อพิจารณาดูพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาระดับอื่น รองลงมาคือมีประสบการณ์ในระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา อาชีวศึกษา และอื่น ๆ จากการที่อาจารย์ไม่มีประสบการณ์ในการศึกษาระดับอื่นนี้ทำให้ไม่สามารถนำประสบการณ์จริงมาสอนนักศึกษาครูได้ มักจะสอนตามตำราหรือ เน้นทฤษฎีเป็นหลัก⁴⁵ อีกทั้งหลักสูตรฝึกหัดครูไม่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งต้องการครูคนเดียวที่มีความสามารถสอนได้หลาย ๆ วิชา และสอนได้ทุกชั้น แต่หลักสูตรของการฝึกหัดครูผลิตครูเน้นวิชาเอก - โท สอนได้เฉพาะวิชาเอก - โท และกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ ทำให้ผู้จบการศึกษาฝึกหัดครูไม่สามารถสอนได้ดีเท่าที่ควร⁴⁶ ดังนั้นวิทยาลัยครูจึงมีแนวทางการพัฒนาการฝึกหัดครูในอนาคต โดยจัดให้อาจารย์วิทยาลัยครูหมุนเวียนไปสอนในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อหาประสบการณ์ แล้วนำประสบการณ์มาปรับปรุงการเรียนการสอนใน

⁴⁵ พจน์ สะเพียรชัย, "สภาพปัจจุบันและปัญหาของกรมการฝึกหัดครู" เอกสารประกอบการบรรยายโครงการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการฝึกหัดครู 16 (เมษายน 2529), หน้า 22-23.

⁴⁶ ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, ทบวงมหาวิทยาลัย, แนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครู (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529) หน้า 124.

สถาบันฝึกหัดครู⁴⁷

จากสภาพดังกล่าวทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูที่มีประสบการณ์นอกสถาบันต่างกัน มีความต้องการปรัชญาการศึกษาแตกต่างกัน เป็นผลมาจากประสบการณ์ ความเข้าใจใน ระดับการศึกษาอื่น ๆ ต่างกันนั่นเอง

10) ภูมิลาเนาเคิม พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยด้านนาและพุทธชินราช ที่มีภูมิลาเนาเคิมอยู่ในเขตสห วิทยาลัยและอยู่นอกเขตสหวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิพุทธปรัชญาในระดับ ภาค และสารัตถนิยมในระดับชาติ (ดูตารางที่ 15 และ 32) อาจารย์สาเหตุจากอาจารย์ ที่มีภูมิลาเนาเคิมอยู่ในเขตสหวิทยาลัยเป็นคนในท้องถิ่นที่มีลักษณะความเป็นอยู่ การดำเนิน ชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีสัมพันธ์ใกล้ชิดกับศาสนาพุทธ และในสังคมไทยปัจจุบันวิทยา การและเทคโนโลยีสมัยใหม่กำลังรุกหน้า ผลผลิตทางเทคโนโลยีเข้ามามีความสำคัญต่อ การดำรงชีวิตของคนไทย จึงกลายเป็นสังคมวัตถุนิยมอย่างในสังคมเมืองทั่วไป ทำให้ค่านิยมทางจิตใจหรือคุณธรรมที่ฝังลึกอยู่ในสังคมไทยมาแต่บรรพกาลอ่อนตัวลงไปอย่างน่า เป็นห่วง⁴⁸ จนกระทั่งรัฐบาลเกิดความเป็นห่วงเกรงว่าจะสูญเสียศิลป วัฒนธรรมศาสนา และลักษณะสังคมไทยไปอย่างน่าเสียดาย ทำให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล ในการประชุมรัฐมนตรีครั้งที่ 44 เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ดังต่อไปนี้⁴⁹ จะรักษา ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยให้มีเอกลักษณ์ สูงเด่น และจะป้องกันมิให้ศิลปวัฒนธรรมของชาติอื่นที่เผยแพร่เข้ามาในประเทศ ทำลาย

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

⁴⁸ แสวง อุคมศรี, "อุปสรรคของผู้ใฝ่ศึกษา" พุทธจักร 41, 1 (มกราคม 2520): หน้า 49.

⁴⁹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และธรรมรส โชติคุณุชร, นโยบายทางการศึกษาของ 44 รัฐบาล (กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองศาสนการพิมพ์, 2527), หน้า 106 - 107

ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ รวมทั้งการปราบปรามกิจกรรมอันทำลาย และขัดต่อศีลธรรมจรรยาและชื่อเสียงเกียรติภูมิของคนไทย จะศึกษาค้นคว้าวิจัยและอนุรักษ์ มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ และจะสนับสนุนเผยแพร่กิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนการ มีเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา ส่งเสริมประชาชนประพฤติปฏิบัติตามครรลองของ ศีลธรรม จริยธรรมและในค่านิยมการศึกษา รัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างบุคคลให้มีความสำนึก และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและ ตนเอง มีความคิดและความสามารถในการประกอบอาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม พหุภาษามัย ระเบียบวินัย มีความรัก และธำรงศิลปวัฒนธรรมความเป็นไทย หวงแหนแผ่นดินเกิด ตลอดจน มีความซื่อสัตย์ซึ่งสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข

จากนโยบายของรัฐบาลผสมกับค่านิยมวัฒนธรรม และศาสนาของภาคเหนือทำให้ อาจารย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในสภวิทยาลักษณ์นาและพุทธชินราช มีความต้องการ ปรารถนา การ ศึกษาใหม่ไปทางพุทธปรัชญา เพราะเห็นว่าการศึกษาสามารถให้ผู้เรียนได้บรรลุถึงประโยชน์ แห่งตนคือได้ฝึกอบรมตนดี ทั้งตนเองได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความงอกงามทางปัญญา และคุณธรรม ตลอดจนสามารถช่วยเหลือผู้อื่นทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมทั้งทางวัตถุและ จิตใจ⁵⁰ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของคนในภาคเหนือ ส่วนในค่านิยมนโยบายธำรงศิลปวัฒนธรรมแบบไทย ตามนโยบายของรัฐบาล และความ ต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของภาคเหนือ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามลัทธิสารัตถ- นิยม ที่มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับกว้างที่มุ่งถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม อันมี ความสำคัญ ทำให้มนุษย์เข้าใจถึงระเบียบแบบแผนทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดก ทางวัฒนธรรม สามารถมองเห็นผลที่ตามมาของการกระทำต่าง ๆ ได้⁵¹

จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้ปรารถนาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย ครูในสภวิทยาลักษณ์นาและพุทธชินราช ที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญ ในลัทธิพุทธปรัชญา และสารัตถนิยม

50 พระราชวรเมธี, ปรัชญาการศึกษาของไทย, หน้า 42 - 43.

51 ศักดา ปรากฏประทานพร, ปรัชญาการศึกษามัชฌิมพื้นฐาน, หน้า 84.

11) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม พบว่าปรัชญา การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยด้านนาและพุทธชินราช ที่มีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงวิชาสามัญ วิชาชีพ หรือวิชาเฉพาะ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่าง (ดูตารางที่ 16 และ 33) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทิศทางของวิทยาลัยครูซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตจะต้องเปลี่ยนไป อันเป็นผลมาจากการวางแผนงานของบัณฑิต⁵² โดยเฉพาะบัณฑิตด้านการศึกษา เมื่อความต้องการครูน้อยลง วิทยาลัยครูต้องลดภารกิจด้านการผลิตครูลงไป รัฐบาลได้สนับสนุนให้แก้ไข พ.ร.บ.วิทยาลัย 2518 ให้ขยายฐานทางวิชาการ ให้วิทยาลัยครูบริการทางวิชาการแก่สังคมให้กว้างขวางขึ้น ให้สามารถผลิตวิชาชีพตาม ความต้องการของท้องถิ่น⁵³ ดังนั้นผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับนโยบายของกรมการฝึกหัดครูที่เห็นว่าควรปรับปรุงส่งเสริมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีอาจารย์จำนวนหนึ่ง เห็นว่าการปรับปรุงวิชาสามัญ ซึ่งอาจารย์เหล่านั้นส่วนใหญ่สอนใน คณะวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จึงเห็นว่าการส่งเสริมวิชาสามัญ เพื่อใช้เป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อระดับสูง ส่วนอาจารย์อีกจำนวนหนึ่ง เห็นว่าการปรับปรุงส่งเสริมอาชีพครู เพราะปัจจุบันวิทยาลัยครูมีปัญหาคุณภาพของผู้เรียน จึงควรปรับปรุงในด้านวิชาชีพครู ให้ดีเสียก่อนจึงปรับปรุงด้านอื่น

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว เป็นผลให้อาจารย์ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงส่งเสริมต่างกัน มีความต้องการปรัชญาการศึกษาต่างกันด้วย

12) ขวัญและกำลังใจในการทำงาน พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูใน สหวิทยาลัยด้านนาและพุทธชินราช ที่ต้องการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน

⁵² ประยูร ศรีประสาธน์ "ทิศทางอุดมศึกษาในอนาคต" วารสารการศึกษา แห่งชาติ 20, 4 (เมษายน - พฤษภาคม 2529): 56.

⁵³ วิทยาลัยครูนครราชสีมา, "ความเห็นทางการศึกษาของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร" ใน ครู (นครราชสีมา: โคราช ออฟเซ็ทการพิมพ์ 2529) หน้า 31 - 32.

มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านปรากฏว่า ทัศนศาสตร์ถนอมในระดัขาคีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 17 และ 34) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์แต่ละวิทยาลัยมีขวัญอยู่ในระดับต่ำ ดังรายละเอียดในบทนำ การที่จะวัดขวัญและกำดั่งใจในการทำงาน เพื่อให้ทราบว้าอาจารย์มีขวัญดีหรือไม่โดยใช้มาตรการในการวัดจากสิ่งต่อไปนี้⁵⁴

- (1) ระดับความสม่ำเสมอของผลงาน
- (2) การขาดงานหรือความเฉื่อยชา
- (3) การออกจากงานหรือโยกย้าย
- (4) คำร้องทุกข์หรือบ้ครสน เทห์
- (5) การตอบแบบสอบถาม
- (6) การสัมภาษณ์

เมื่อพบอาจารย์วิทยาลัยครูมีขวัญและกำดั่งใจต่ำ จึงมีวิธีการที่จะเสริมสร้างขวัญและกำดั่งใจในการทำงานดังนี้⁵⁵

- (1) สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน
- (2) วางมาตรฐานและสร้างเครื่องมือสำหรับวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน เช่นผลงานทางวิชาการ
- (3) เพิ่มเงินเดือนหรือค่าจ้าง
- (4) สร้างความพึงพอใจในงานที่ทำ เช่นจัดตำแหน่งงานที่เหมาะสมให้
- (5) สร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของงาน
- (6) สัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
- (7) จัดสวัสดิการที่ดี
- (8) จัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน

⁵⁴ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้วไขและปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร : เกษมสุวรรณ, 2514), หน้า 426 - 428.

⁵⁵ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 345 - 349.

อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยด้านนาและพุทธชินราช ต้องการให้สนับสนุนขวัญและกำลังใจในการทำงานกันต่างๆ กันจึงทำให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้สนับสนุนงานวิชาการมากที่สุดจำนวน 123 คน (ดูตารางที่ 17) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิชาการมีผลต่อการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ การจะได้รับตำแหน่งทางวิชาการของกรมการฝึกหัดครู มีดังนี้ อาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 - 3 ได้ ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในระดับ 5 และ 6 มีผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นผลงานวิชาการในการปรับตำแหน่ง⁵⁶ ส่วนในตำแหน่งอื่นเช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ก็ต้องใช้ผลงานวิชาการ ประกอบกับวิชาการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน จึงจะเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการได้⁵⁷

จากความต้องการให้สนับสนุนงานวิชาการนี้เองจึงทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโน้มไปทางดุษฎีสารัตถนิยม แตกต่างไปจากผู้ที่ต้องการให้สนับสนุนด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาในดุษฎีสารัตถนิยมมุ่งพัฒนาสติปัญญาและวินัยของมนุษย์ให้เป็นผู้เฉลียวฉลาดและมีความประพฤติดีงาม การจัดหลักสูตรจึงเน้นวิชาการ เป็นอย่างมาก

13) บรรยากาศทางวิชาการ พบว่า อาจารย์ในสหวิทยาลัยด้านนาและพุทธชินราชที่มีความรู้สึกที่ทำให้บรรยากาศทางวิชาการลดลงมากที่สุดต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ แต่เมื่อแยกพิจารณาแต่ละดัชนีไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ดูตารางที่ 18 และ 35) จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทำให้ความรู้สึกด้านบรรยากาศทางวิชาการลดลงมากที่สุด คือ ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน รองลงมาคือนักศึกษา

⁵⁶ วิจิต คาราบท, "สถานการณ์ทางวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคตะวันตก" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 89.

⁵⁷ กรมการฝึกหัดครู, "พ.ร.บ. วิทยาลัยครู 2517 และพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง" ใน สามทศวรรษกรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2524) หน้า 27 - 28.

ขาดความกระตือรือร้นการบริหารงานไม่ทั่วถึง พิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม ขาดการวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณ และมีเวลาว่างไม่ตรงกันจึงไม่มีเวลาปรึกษาหารือกัน จากการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ความรู้สึกด้านบรรยากาศทางวิชาการลดลง มี 2 ด้านคือ ด้านการบริหาร และระบบการเรียนการสอน

ด้านการบริหาร โครงสร้างการบริหารภายในสถาบันฝึกหัดครูยังเป็นระบบราชการที่ยึดศูนย์กลางเป็นหลัก (Centralization) ทำให้การบริหาร การวินิจฉัยสั่งการ เป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม บรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยยังไม่สามารถที่จะแบ่งบานได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารไม่มีเวลาพูดคุยชี้แจงข้อเท็จจริงหรือนโยบายที่สำคัญ ๆ ให้ผู้ร่วมงานรับทราบ หรือร่วมแสดงความคิดเห็น อาจกล่าวได้ว่า อาจารย์วิทยาลัยครูแทบไม่รู้อนาคตของตนเองเลยว่าจะเป็นอย่างไร ทำอะไรต่อไปอยู่กันอย่างไร เสถียรภาพ ขาดความมั่นคงในการทำงาน เป็นสาเหตุหนึ่งที่บั่นทอนประสิทธิภาพในการทำงานเป็นอย่างมาก 58.

ด้านระบบการเรียนการสอนคณาจารย์บรรยากาศทางวิชาการในวิทยาลัยครูค่อนข้างจะล่าสมัยเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อาจารย์ส่วนใหญ่ยังชินอยู่กับการสอนแบบบรรยาย สอนให้ยึดแน่นกับระบบค่านิยมเก่า ๆ หลักสูตรมีความซ้ำซ้อนกันในค่านเนื้อหา โดยเฉพาะกลุ่มวิชาด้านการศึกษา วิชาสามัญเนื้อหาเน้นหนักด้านความรู้ให้แก่ผู้เรียนเกินความจำเป็น ไม่สัมพันธ์กับหลักสูตรในระดับประถมศึกษา และมีชมศึกษาที่ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ที่ได้ไปใช้สอนจริง ๆ เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่กระตือรือร้น

จากสาเหตุด้านการบริหารที่ทำให้ความรู้สึกด้านบรรยากาศทางวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูลดลง อาจทำให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางเสรีนิยม เพื่อให้มีบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย ใ้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน และจัดการศึกษาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ในด้านการเรียนการสอน

⁵⁸ มีชัย สายอร่าม, "คุณภาพของการฝึกหัดครู," ในครู (นครราชสีมา: โคราซอออฟเซ็ทการพิมพ์ 2529), หน้า 113 - 114.

อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขึ้นอยู่กับการสอนแบบบรรยาย มุ่งทางวิชาการ และค่านิยมแบบเก่า ๆ จึงอาจทำให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางอนุรักษนิยม นอกจากนี้สภาพปัญหาทางศีลธรรมและจริยธรรมในปัจจุบัน อาจารย์วิทยาลัยจึงอาจต้องการให้การจัดการศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องศาสนา และจริยธรรมมากขึ้น จึงเลือกปรัชญาการศึกษาที่โน้มไปทางลัทธิรัตนตรนิยมและพุทธปรัชญา

สาเหตุเหล่านี้อาจทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยมีความแตกต่างกันไปด้วย

3. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา องค์ประกอบการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา

ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือลัทธิปฏิรูปนิยม รัตนตรนิยม และพุทธปรัชญา ทั้งนี้อาจมีสาเหตุสืบเนื่องจากอาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช เห็นว่าลักษณะเด่นของวัฒนธรรมภาคเหนือเน้นยึดถือความสงบ อ่อนน้อม ไม่นิยมความรุนแรง ไม่ปฏิบัติกรต่าง ๆ อย่างเข้มงวดหรือเฉียบขาดเกินไป คือยึดถือทางสายกลางเป็นหลักในการดำเนินชีวิต⁵⁹ นอกจากนี้การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นก็เกี่ยวข้องกับศรัทธาต่อพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ดังเช่นที่ สงวน โชติสุขรัตน์ กล่าวไว้ว่า "คนไทยในท้องถิ่นภาคเหนือมักจัดงานประเพณีต่าง ๆ ที่คลุกคลีและเกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างใกล้ชิด เช่นประเพณีสงกรานต์ ก็จะต้องทำบุญทางศาสนาในวัน "พญาวัน" นอกเหนือไปจากการละเล่นของหนุ่มสาวและการร่อนน้ำคำหัว"⁶⁰

⁵⁹ ลักษณะ ราชอาณาจักร, "บทบาทของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือที่มีต่อการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาคศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526), หน้า 46.

⁶⁰ สงวน โชติสุขรัตน์, ประเพณีไทยภาคเหนือ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเคียนส์โตร์ 2515), หน้า 5.

ลักษณะเช่นนี้ทำให้มีอิทธิพลต่อปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาในระดับภาค ที่เลือกหลักสูตรพุทธปรัชญา และนิรันตรนิยมสูงกว่าในระดับชาติ ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของปรัชญาการศึกษาทั้งสองลัทธิ เน้นในค่านิยมธรรม การดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข และมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันเป็นแก่นแท้ของสังคมให้คงอยู่ ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 เรื่องจุดมุ่งหมายการศึกษา ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาตามลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับภาค เลือกต่ำกว่าระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเคนทางวัฒนธรรมของภาคเหนือ ดังได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น ด้วยสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา ทั้งในระดับภาคและระดับชาติแตกต่างกันในลัทธิ นิรันตรนิยม ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา

ค่านองศ์ประกอบทางการศึกษา

หลักสูตร ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในลัทธินิรันตรนิยม อาจมีสาเหตุสืบเนื่องจาก ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยมมีแนวทางในการจัดหลักสูตรแบบเน้นวิชาการหรือหลักสูตรศิลปศาสตร์ เน้นการอ่าน การเขียน การคำนวณเลข ไม่เน้นด้านวิชาชีพ ดังได้กล่าวถึงในบทที่ 2 ด้านหลักสูตร แต่ความต้องการ เทคนิคอาชีพในภาคเหนือต้องการอาชีพทางเกษตรกรรม การช่าง และด้านธุรกิจการค้า จึงทำให้เลือกหลักสูตรทางแนวปรัชญาการศึกษาลัทธินิรันตรนิยม ต่างจากระดับชาติ ที่ควรเน้นหลักสูตรที่มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ สถิติปัญญา และจริยธรรมมากกว่า

โรงเรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม พัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญา สาเหตุที่ทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช แตกต่างกันในลัทธิพัฒนการนิยม และสารัตถนิยมอาจเป็นเพราะหน้าที่หลักของวิทยาลัยครู คือการสอน การผลิตครู ทำการวิจัย และให้บริการชุมชน ฉะนั้นจึงเป็น

หน้าที่โดยตรงของวิทยาลัยครูที่จะต้องเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมากที่สุด เพื่อให้ครูที่ผลิตออกมามีคุณภาพ และประสิทธิภาพพอที่จะนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้ในการแก้ปัญหาสังคม และปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น⁶¹ ซึ่งเป็นส่วนที่สอดคล้องกับแนวการจัดโรงเรียนตามลัทธิพัฒนาการนิยม ที่ว่าโรงเรียนเป็นแบบจำลองของสังคม และจำลองเฉพาะแบบที่ดีของชีวิตและประสบการณ์ในสังคม โรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศให้มีการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ และมุ่งสร้างสังคมให้ดีขึ้น⁶² สำหรับวิทยาลัยครูในภาคเหนือ น่าจะถือได้ว่า อยู่ในเขตวัฒนธรรมเขตหนึ่งซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากวัฒนธรรมของไทยในภาคอื่น ๆ อย่างชัดเจนทั้งในด้านศิลปะดนตรี ดังนั้นวิทยาลัยครู จึงมีหน้าที่อีกประการหนึ่งคือการทะนุบำรุงวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 มาตรา 5 ซึ่งกำหนดไว้ว่า

"ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันทางการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาชีพและวิถีสานะของครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม"⁶³ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการฝึกหัดครู จึงจัดศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในวิทยาลัยครู ทำหน้าที่ส่งเสริมประสานงานวัฒนธรรม มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ ในชุมชน และจัดตั้งหอวัฒนธรรมท้องถิ่นให้นักศึกษา ประชาชน ได้มีโอกาสชมและหาความรู้เพิ่มเติม ทำให้ชุมชนเกิดความซาบซึ้งและประทับใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน⁶⁴ จะเห็นได้ว่าเป็นอีกหน้าที่ของวิทยาลัยครูที่มุ่งถ่ายทอดมรดกและวัฒนธรรม

⁶¹ สิบปนนท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, หน้า 10.

⁶² ศักดา ปรากฏ์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 64 - 65.

⁶³ กรมการฝึกหัดครู, ยี่สิบเจ็ดปีสถาปนากกรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เม็ดทราย, 2524), หน้า 62.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

ทางสังคม สอดคล้องกับหน้าที่ของโรงเรียนตามลัทธิปรัชญาสารัตถนิยม เมื่อเป็นเช่นนั้น
น่าจะเป็นเหตุให้ปรัชญาการศึกษาในค่านโรงเรียนของระดับภาคและระดับชาติ
แตกต่างกันในลัทธิพัฒนาการนิยมและสารัตถนิยม

สำหรับลัทธิปฏิรูปนิยมและพุทธปรัชญา อาจารย์มีความต้องการในระดับชาติ
สูงกว่าในระดับภาค อาจมีสาเหตุจากเหตุการณ์หลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 และผล
ของการปฏิรูปการศึกษา ดังที่กล่าวไปแล้ว ในปรัชญาการศึกษาตามความต้องการใน
ระดับชาติ ประกอบกับปัญหาสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูต้องการ
ให้โรงเรียนมีบทบาทจริงจังต่อสังคม มีส่วนในการรับรู้ปัญหาสังคม ร่วมแก้ปัญหาและ
สนับสนุน รวมทั้งสร้างสังคมใหม่ที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นวัฒนธรรม⁶⁵ ในสภาพ
สังคมปัจจุบันที่ภาวะเศรษฐกิจบีบรัดตัว โรงเรียนจึงควรจะเป็นสถานที่ที่ผลิตผู้เรียนให้
ฝึกอบรมตนเองดี ฟังตนเอง และแก้ปัญหาชีวิตได้ เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุทำให้ปรัชญา
การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอำนาจและพุทธชินราช
ในค่านโรงเรียนแตกต่างกันในลัทธิปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา

ผู้สอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมไม่พบว่ามีความแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิก็ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ อาจมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอำนาจ และ
พุทธชินราช เห็นว่าบทบาทของผู้สอนในระดับภาคกับระดับชาติไม่แตกต่างกัน อาชีพครูไม่ใช่
แต่เพียงทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ศิษย์แต่อย่างเดียว ภาระความรับผิดชอบของครูมี
มากดังที่ เอร์ล วี พูลเลียส (Earl V. Pullias) และ เจมส์ ดี ยิง (James
D. Young) ได้ประมวลบทบาทครูไว้ในหนังสือ A Teacher Is Many Things
ดังต่อไปนี้⁶⁶

ครูคือผู้นำทางในการเรียน ที่ต้องรู้ขอบเขต เนื้อหาในวิชาที่ตนสอน ครูเป็น

⁶⁵ ไพฑูริย์ สินดารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 95.

⁶⁶ อ้างถึงใน ชุติมา สัจจามันท์, "ครู ผู้มีหลายบทบาท" วิทยากร 82,8

ผู้สร้าง และกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคในตัวของนักเรียน ครูคือผู้มีความรู้ดี และเชี่ยวชาญ
ในศาสตร์ต่าง ๆ ครูคือผู้สร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้เรียน ดังนั้นจะเห็นว่าบทบาทหน้าที่และ
ภาระรับผิดชอบของครูมีมาก ครอบคลุมบทบาทของผู้สอน ตามแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา
ทุกลัทธิ จึง เป็นสาเหตุให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูใน
สหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ในด้านบทบาทผู้สอนไม่ต่างกันในแต่ละลัทธิ

ผู้เรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน
อาจ เป็นสาเหตุเดียวกับในด้านผู้สอน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช
อาจมีความต้องการให้ผู้เรียนทั้งในระดับภาคและระดับชาติ มีบทบาทหน้าที่หลายอย่าง เช่น
เป็นผู้สืบทอดค่านิยม รับผิดชอบและทำความเข้าใจวิชาความรู้ที่ครูสอน พัฒนาสติปัญญาของตนให้
สูงขึ้นไป รู้จักการทำงานร่วมกัน เรียนรู้อย่างตนเอง ฝึกทักษะในการทำงาน เป็นนักคิดนักแก้
ปัญหาในสังคม มีเสรีภาพในการเลือกแนวทางสำหรับตนเอง รับผิดชอบในการกระทำของ
ตนเอง รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่น ฟังตนเองได้ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม จากความ
ต้องการให้ผู้เรียนมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างนี้ ทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ
อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ในด้านผู้เรียนไม่แตกต่างกันใน
ลัทธิต่าง ๆ

ในด้านกระบวนการเรียนการสอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่าง
กันในลัทธิสารัตถนิยมและปฏิรูปนิยม ในลัทธิสารัตถนิยมอาจารย์วิทยาลัยครูเลือกในระดับ
ภาคมากกว่าระดับชาติ อาจมีสาเหตุสืบเนื่องจากสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนการสอนของ
วิทยาลัยครูในภาคเหนือไม่แตกต่างกันทั้งในโครงสร้างและรูปแบบต่าง ๆ จะมีลักษณะเป็นแบบ
เดียวกัน การจัดการบริหารห้องสมุดและหนังสือที่ตรงกับเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกัน และการดำเนินการ
ต่าง ๆ นโยบายและโปรแกรมการศึกษาคล้ายกัน⁶⁷ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกลุ่ม
วิทยาลัย ทำให้มีการประชุมและดำเนินการร่วมกันดังได้กล่าวไว้ในบทนำ ประกอบกับวิทยาลัย
ครูภาคเหนือได้ดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม

⁶⁷ บุญเลิศ กลางใจ, "การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคเหนือ"

ในภาคเหนือ โดยร่วมมือกับสถาบันเอกชน องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก⁶⁸ จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้ความต้องการการดำเนินการเรียนการสอนในระดับภาคเหนือ เน้นความรู้ทางวิชาการ และมุ่งถ่ายทอดวัฒนธรรมมากกว่าระดับชาติ

ส่วนสาเหตุที่ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครู เลือกปรัชญาการศึกษาลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับชาติ สูงกว่าระดับภาค อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูเห็นว่า ปัจจุบันในสังคมไทยมีปัญหาสังคมและเศรษฐกิจหลายประการ ควรจะให้การศึกษามีบทบาทในการพัฒนาสังคม จึงต้องการให้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สนใจปัญหาสังคมและส่งเสริมให้มีบรรยากาศการสร้างกิจกรรมเพื่อสังคม

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและสหวิทยาลัยพุทธชินราช ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

การบริหารราชการของไทย เป็นระบบบริหารแบบรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง จึงมีการกระจายการบริการไปยังท้องถิ่นหรือส่วนภูมิภาค แต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนและอำนาจสั่งการมาจากส่วนกลางนั่นเอง การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน เป็นการจัดระเบียบบริหารราชการตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 สำคัญในการจัดระเบียบบริหารราชการประกอบด้วย การบริการราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น⁶⁹ การบริหารราชการนั้น รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ กล่าวได้ว่า การเมืองกับการบริหารต้องสัมพันธ์กัน รัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองกำหนดนโยบายการบริหารราชการ ข้าราชการประจำเป็นผู้นำไปปฏิบัติ⁷⁰

⁶⁸ ลักขณา เรชาศิลา, "บทบาทของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือที่มีต่อการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ", หน้า 103.

⁶⁹ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218, ราชกิจจานุเบกษา 89, 145. (29 กันยายน 2525)

⁷⁰ ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การบริหารและการจัดระเบียบบริหารราชการไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2529), หน้า 262.

เมื่อพิจารณาในด้านการศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงก็คือกระทรวง
ศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย การจัดส่วนราชการภายในกระทรวงศึกษาธิการ
แบ่งออกเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการฝึกหัดครู
กรมการศาสนา กรมวิชาการ กรมพลศึกษา กรมศิลปากร วิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษา กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนทบวงมหาวิทยาลัย ก็จัด
ส่วนราชการ แบ่งเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง และมหา-
วิทยาลัยต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา
อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวง-
มหาวิทยาลัย ดังนั้นการกำหนดปรัชญาการศึกษาของชาติจึงกำหนดมาจากส่วนกลาง และ
ให้ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ ดังเช่นแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และหลักสูตร
ในระดับต่าง ๆ ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ อาจจะต่างกันในเรื่องละเอียดปลีกย่อยหรือ
รายวิชาเลือกเท่านั้น จากอิทธิพลของระบบบริหารราชการและระบบบริหารการศึกษานี้
ทำให้ปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยด้านนาและพืชมخينราช
ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ มีความสัมพันธ์กันสูงในทุกระดับการศึกษา สอดคล้องกับ
สมมุติฐานในการวิจัยข้อที่ 2

ขอเสนอแนะ

สำหรับกรมการฝึกหัดครู

1. ควรจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณาวางแผนในการกำหนด
นโยบายของกรมการฝึกหัดครู รวมทั้งเป็นแนวทางและข้อสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณา
ปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมกับสังคมไทย อันมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงการจัดการศึกษา
ของกรมการฝึกหัดครู
2. ควรพยายามหาทางจัดการศึกษาของกรมการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับ
ปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์ในด้านส่งเสริมความรู้
ความเข้าใจในด้านปรัชญาการศึกษา และส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่
อาจารย์วิทยาลัยครู

3. ควรได้มีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูให้เน้นในเรื่องปรัชญาการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาอย่างชัดเจน และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพครู

สำหรับวิทยาลัยครูภาคเหนือ

1. ควรจะได้นำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ของอาจารย์วิทยาลัยครู เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกับปรัชญาการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ และนโยบายของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาและการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ทางภาคเหนือ

2. ควรได้มีการอบรมหรือสัมมนาในเรื่องปรัชญาการศึกษาให้แก่อาจารย์ในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราช ทั้งนี้เพราะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในวิชาปรัชญา ถ้าอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาอย่างจริงจัง จะทำให้ทราบความต้องการของตนเองอย่างแน่ชัด และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกของวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนา ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู สภาพความต้องการเทคนิคอาชีพ ค่านิยม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นภาคเหนือ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรได้มีการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้สอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา แยกเป็นแต่ละระดับไปเพื่อจะได้ทราบความต้องการอันแท้จริงของผู้สอน แต่ละระดับว่าต้องการให้ปรัชญาการศึกษาในระดับที่ตนสอนมีแนวโน้มไปทางลัทธิใด

2. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบ ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้บริหารในระดับชาติ หรือคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรในระดับต่าง ๆ กับผู้สอนในแต่ละระดับ ว่ามีความสอดคล้องหรือความแตกต่างอย่างไรบ้าง

3. ควรได้มีการศึกษาต่อเนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยล้านนาและพุทธชินราชในระดับชาติ โน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้เรียน และผู้บริหารมีความต้องการแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย